

**Parket bij het hof van beroep
te Brussel**

**Parquet près la cour d'appel
de Bruxelles
Auditoraat-generaal bij het arbeidshof te
Brussel**

**Auditorat général près la
cour du travail de Bruxelles**

Plechtige openingszitting van het hof van beroep te Brussel

3 september 2018

Rede uitgesproken door procureur-generaal Johan Delmulle

Audience solennelle de rentrée de la cour d'appel de Bruxelles

3 septembre 2018

Discours prononcé par le procureur général Johan Delmulle

Mijnheer de Eerste Voorzitter,
Heren Stafhouders,
Geachte Collega's,
Dames en Heren,

1. Artikel 345 van het Gerechtelijk Wetboek voorziet dat de procureur-generaal bij het hof van beroep, ter gelegenheid van de openingszitting van het gerechtelijk jaar, *aangeeft hoe binnen het rechtsgebied recht is gesproken*.

In deze bepaling wordt eveneens vermeld dat hij, *indien hij zulks nuttig acht, een rede kan houden over een bij die gelegenheid passend onderwerp*. Dit jaar zal ik het hebben over een delicaat vraagstuk inzake terrorisme en over een fenomeen dat nooit echt weg is geweest maar thans meer dan ooit aanwezig lijkt te zijn: spionage.

Ik zal u echter eerst kort spreken over de wijze waarop binnen het rechtsgebied recht is gesproken.

In de werkingsverslagen die jaarlijks overgemaakt worden aan de Hoge Raad voor de Justitie worden **voor alle gerechtelijke instanties** gedetailleerde statistieken verstrekt. Voorts vindt men op de website van het College van de hoven en rechtbanken verschillende statistieken op het niveau van de Zetel.

Om die reden kan ik mij vandaag beperken tot het **Openbaar Ministerie**. In eerste instantie zal ik ingaan op globale evoluties met betrekking tot de parketten van eerste aanleg van ons rechtsgebied. Nadien sta ik even stil bij de evoluties die zich voltrekken op het parket-generaal bij het Brusselse hof van beroep.

2. Le nombre d'affaires entrées dans les parquets correctionnels a globalement diminué par rapport aux années précédentes. Zo was er binnen het arrondissement Brussel in 2017 een daling van 25% in vergelijking met vijf jaar eerder.

Het gaat voor alle duidelijkheid niet om een statistiek van het aantal criminele feiten. Evoluties qua instroom laten niet toe om precieze evoluties van de criminaliteit *an sich* te meten.

Ook de precieze werklast kan niet achterhaald worden op basis van het aantal zaken dat binnenkomt op de parketten. De instroom is immers geen volledige en geen voldoende genuanceerde indicator van de werklast op de parketten.

De relatief grote daling van de instroom is onder andere toe te schrijven aan het optimaliseren van de werkprocessen op de parketten. Welbepaalde feiten waarvoor het niet opportuun is om strafrechtelijk te vervolgen, worden in overleg met de politie en de bestuurlijke overheden niet meer systematisch behandeld door de parketten. In de plaats daarvan deed zich een verschuiving voor naar de afhandeling via administratieve sancties.

3. Als we de uitstroom op het niveau van de correctionele parketten onder de loep nemen, dan stellen we binnen ons rechtsgebied vast dat er in vergelijking met vroeger een daling is van het aantal afgesloten zaken. Vooral het aantal zonder gevolg gestelde zaken is sterk gedaald maar dat is in grote mate een rechtstreeks gevolg van de daling van de input.

Los daarvan zien we over het algemeen een toename van het aantal zaken dat afgesloten werd na een rechtstreekse dagvaarding, een geslaagde bemiddeling in strafzaken en een betaalde minnelijke schikking.

4. Au niveau des parquets de la jeunesse, nous comptabilisons une augmentation d'environ 7% des affaires de faits qualifiés infraction entrées lors des 5 dernières années.

Les faits qualifiés infraction concernent le plus souvent les « vols simples », les faits qui concernent « l'ordre public & la sécurité publique » et les « coups et blessures volontaires ».

D'autre part, le nombre de mineurs en danger enregistrés entre 2012 et 2017 a augmenté de 4%. L'an dernier, les parquets de la jeunesse ont enregistré plus de 18.000 affaires de mineur en danger. Cependant, l'augmentation est d'autant plus marquée dans les parquets de Bruxelles et de Hal-Vilvorde qui enregistrent une augmentation de 17% en 5 ans. Cette augmentation est compensée au niveau du ressort par une nette diminution de 21% de ces affaires au parquet du Brabant wallon.

Jusqu'ici, ces statistiques concernaient les parquets des tribunaux de première instance.

5. J'aborderai maintenant quelques données relatives aux activités de la cour d'appel et du parquet général¹. Seules quelques grandes tendances seront ici relevées. Les personnes intéressées par des chiffres plus complets pourront consulter l'annexe au présent discours. Elle contient des tableaux et des graphiques détaillés, élaborés par les analystes statistiques du parquet général.

¹ Sources des informations statistiques relatives au parquet général et à la cour d'appel : base de données PAGE du parquet général et données enregistrées par le greffe de la cour.

6. Au niveau des appels contre les jugements du tribunal correctionnel, nous avons déjà mentionné à plusieurs reprises nos grandes préoccupations quant à l'arriéré judiciaire. On a aussi apporté plusieurs pistes de solutions. Néanmoins la situation reste très inquiétante.

Au niveau de l'évolution du stock au cours des 10 dernières années, les chambres néerlandophones accumulent une augmentation de 396 affaires. Pour la même période, les chambres francophones enregistrent une augmentation du stock de 1.028 affaires.

7. S'agissant du nombre d'affaires reçues au parquet général de Bruxelles concernant une procédure devant la chambre des mises en accusation, on observe une hausse de 7% en 2017 par rapport à 2008. Cette évolution est due à une forte augmentation des affaires de détention préventive et des procédures « Franchimont » avec respectivement une hausse de 16% et 9% durant cette même période.
8. Concernant les procédures devant les cours d'assises du ressort la situation est à nouveau inquiétante.

L'annulation par la cour constitutionnelle le 21 décembre 2017 d'une partie de la loi dite « pot-pourri II » (arrêt n° 148/2017) a entraîné une modification importante des règles de fixation devant les cours et tribunaux.

La fin de la correctionnalisation généralisée des crimes réactive la saisine des cours d'assises pour les crimes non correctionnalisables.

Vu la situation particulièrement difficile que connaît la cour d'appel de Bruxelles en ce qui concerne l'occupation des cadres, la nécessité de prévoir de nombreuses nouvelles sessions d'assises pose de sérieuses difficultés.

A cette situation de pénurie de conseillers, s'ajoute la fixation prochaine de dossiers liés au terrorisme, dossiers qui prendront de longs développements.

Malgré mes interventions répétées auprès de monsieur le premier président de la cour d'appel et les efforts de celui-ci afin de trouver une solution, je ne peux que constater, qu'à l'heure actuelle, le manque de conseillers pouvant assurer une présidence de session d'assises entraîne un allongement inquiétant des délais de fixation, en ce compris dans les dossiers concernant des accusés en détention préventive.

Je ne peux dès lors que déplorer qu'aucune session d'assises n'ait pu être fixée entre les mois d'octobre et janvier 2019 alors que plusieurs dossiers sont en ordre utile afin d'être jugés.

Deux affaires sont prévues entre le 10 janvier 2019 et le 25 mars 2019, dont l'affaire en cause de Mehdi Nemmouche, relative à l'attentat perpétré au musée Juif de Bruxelles. 5 autres affaires sont actuellement en attente de fixation. Si la situation de la cour d'appel de Bruxelles ne s'améliore pas, ces fixations ne pourront intervenir qu'au plus tôt au début du mois d'avril 2019.

9. Au cours des dernières années, nous avons constaté que l'entrée en vigueur du tribunal de la famille, le 1er septembre 2014, et les transferts de compétences qui lui sont liés, impliquent que les statistiques récentes sur le nombre d'affaires civiles et le nombre d'affaires enregistrées par les chambres de la jeunesse de la cour d'appel sont difficiles à comparer avec les statistiques précédentes.

Néanmoins, ces 3 dernières années présentent des données comparables et on constate une augmentation de 13% des affaires de jeunesse entrées en 2017 par rapport à l'année 2015.

10. Waarde leden van de vergadering,

Alvorens ik met u enige reflecties deel over terrorisme en over spionage, toch nog een woord over de werking van het veiligheidskorps in ons Justitiepaleis en over de beheersautonomie.

Het voorbije gerechtelijk jaar zijn de problemen met het **veiligheidskorps** dermate omnipresent geweest in Brussel, dat magistraten, zowel zittend als staand, en advocaten, er beginnen vanuit te gaan dat een zaak met gedetineerden toch niet zal kunnen behandeld worden op de daartoe voorziene zitting. Dat is natuurlijk nefast voor een efficiënt zittingsbeheer.

Indien er al een zaak met gedetineerden kan behandeld worden, lijkt dat enkel en alleen nog te danken aan de goodwill en de buitengewone inzet van enkelingen die, 's avonds, of in alle vroegte, beschikbare effectieven zoeken om de gedetineerden toch over te brengen en hun aanwezigheid op hun eigen proces te garanderen.

Het deficit van het systeem is het uitgangspunt geworden en dit gaat evident ten koste van éénieders motivatie en capaciteit: van politie, die reeds kreunt onder de veelheid van de haar toevertrouwde taken, van magistraten, die nodeloos dossiers voorbereiden om ze uiteindelijk toch niet te kunnen behandelen, en van advocaten die aan hun cliënten moeten uitleggen wat eigenlijk niet uit te leggen valt.

Finaal, is het uiteindelijke slachtoffer de gedetineerde zelf die té lang moet wachten op zijn proces, en die nodeloos tijd doorbrengt in de kelders van het justitiepaleis, wachtend op het zoveelste uitstel.

Wat we nu al jaren meemaken, getuigt van een structureel falen van het systeem, dat al wie hier werkt in dit Justitiepaleis al jaren aanklaagt en dat een belangrijke oorzaak van de gerechtelijke achterstand in strafzaken is waarvoor maar geen oplossing wordt geboden. En ik weet het wel, al sinds jaar en dag houdt men ons voor dat het nieuwe korps, de directie beveiliging bij de federale politie (DAB), alles zal oplossen. Ik hoop het met u, maar als ik hoor hoe de prioriteiten van het nieuwe korps nu al overal elders worden gelegd dan bij Justitie en hoeveel moeite men nu al heeft om dit korps te bemannen, betwijfel ik dit zeer sterk, terwijl ondertussen het systeem alle dagen op onaanvaardbare wijze mank loopt. Ik vraag dus dat aangegane engagementen snel en korrekt worden nagekomen.

11. Quant à l'**autonomie de gestion**: dans le cadre des négociations avec le ministre de la Justice relatives à la future autonomie de gestion, le Collège des cours et tribunaux a signé au mois de juillet 2018 une convention cadre qui prévoit la suppression des cadres légaux. Le Collège du ministère public ne l'a pas signée. Il est en effet d'avis que la suppression des cadres des magistrats et du personnel judiciaire dans la loi est prématurée. Il estime qu'une telle suppression ne sera acceptable que lorsque, après une phase de transition suffisamment longue, l'autonomie de gestion sera effective et aura fait preuve d'un bon fonctionnement dans tous ses aspects. Cette autonomie de gestion doit être basée sur une mesure réelle des besoins et nécessite de façon permanente un budget suffisant qui garantisse que le ministère public puisse réaliser toutes ses missions légales, en ce compris la préparation, la détermination et la mise en œuvre de la politique criminelle.

Ces moyens budgétaires ne semblent pas être disponibles. Suite au conclave budgétaire de juillet 2018, le gouvernement n'était en tout cas pas prêt à attribuer au ministre de la Justice le budget supplémentaire de 160 million d'euros qu'il avait envisagé pour mettre l'autonomie

de gestion en pratique. Par contre, la semaine passée, le ministre de la Justice a fait savoir qu'il avait obtenu un budget extraordinaire de 8,9 millions d'euros pour le siège en vue de la phase transitoire en 2019, budget qui sera, entre autres, utilisé pour renforcer les cours et les tribunaux. J'espère vraiment que la cour d'appel de Bruxelles pourra bénéficier d'une très grande partie de ce budget. C'est absolument nécessaire. Le 1er octobre 2018, pas moins de 8 places de conseillers du rôle linguistique français seront vacantes à notre cour et à ce jour le processus de nomination de conseillers du rôle linguistique français ne concerne que deux places vacantes, dont une pour un conseiller siégeant prioritairement à la cour des marchés. Je sais que monsieur le Premier président a, dans le but d'assurer la continuité du service, élaboré une solution provisoire, consistant en une réduction du nombre global d'audiences, une réaffectation des conseillers disponibles dans les diverses chambres de la cour et un recours aux services de conseillers et magistrats suppléants. C'est une situation qui n'est pas tenable. Un renfort considérable de la cour d'appel de Bruxelles est absolument prioritaire.

J'estime aussi que nous avons tout intérêt à ce que le Collège des cours et tribunaux et le Collège du ministère public ne soient pas montés l'un contre l'autre lors de la réalisation de l'autonomie de gestion et je plaide pour qu'ils forment, comme auparavant, un pouvoir judiciaire uni. Dans ces moments déterminants pour l'avenir du pouvoir judiciaire, je fais donc mienne la devise de notre pays « L'union fait la force ».

In het kader van deze beheersautonomie, wil ik evenzeer waarschuwen voor het *dictaat van de cijfers*. De input en de output van een parket – en ik denk ook van een rechtbank of een hof – kan een beheersinstrument zijn om bijvoorbeeld met deze cijfers en statistieken in de hand bijkomende personele middelen te vragen, maar het cijfermatige mag niet dwangmatig worden. Het mag bijvoorbeeld niet van aard zijn dat het een onderzoek naar de achterliggende structuren van een criminele organisatie in de weg zou staan, omdat het voeren van vele kleine onderzoeken in evenvele dossiers statistisch interessanter is dan het voeren van één langdurig diepgaand onderzoek. Het mag ook niet van aard zijn dat gekozen wordt voor een buitensporige gerechtelijke reactie op een strafbaar feit, omdat een dagvaarding voor de rechtbank cijfermatig méér waard zou zijn dan een bemiddeling in strafzaken (wat men sinds de wet van 18 maart 2018 moet noemen een “verval van de strafvordering door de uitvoering van maatregelen en de naleving van voorwaarden”), een minnelijke schikking, een praetoriaanse probatie of zelfs een gerechtvaardigde sepotbeslissing. Strafrecht moet persoonsgericht en individueel maatwerk blijven, de cijfers en de statistieken mogen geen doel op zich worden. Ik zal daarover de volgende jaren in het bijzonder waken in ons ressort.

12. Wat de problematiek van het **terrorisme** betreft, worden de politieke autoriteiten vandaag reeds en wellicht morgen in nog sterkere mate geconfronteerd met de vraag wat te doen met de Belgische mannen en vrouwen en hun kinderen die als *foreign terrorist fighters* de rangen van DAESH zijn gaan vervoegen, zich thans bevinden in kampen in Syrië of Irak en naar België wensen terug te keren.

Sinds het uitbreken van de crisis in Syrië zijn 417 formeel geïdentificeerde personen vertrokken vanuit België om de rangen van een terreurgroep te vervoegen in de jihadistische conflictzone in Syrië-Irak. Volgens de laatste informatie waarover het OCAD beschikt, zouden 288 geïdentificeerde personen zich nog steeds in het jihadistische conflictgebied in Syrië-Irak bevinden.

Van deze 288 *foreign terrorist fighters*:

- wordt van 136 personen vermoed dat ze overleden zijn;

- worden 2 personen vastgehouden in Irak, terwijl 17² anderen gevangen gehouden worden of in een vluchtelingenkamp zitten in Syrië, dat onder de controle staat van de SDF (de Syrian Democratic Forces). In totaal zouden bovendien 16³ minderjarigen die jonger zijn dan 12 zich in deze vluchtelingenkampen in het gezelschap van hun moeder bevinden;
- is er weinig informatie over het lot van de 133 anderen.

Het is in de eerste plaats aan de politieke wereld om op de vraag tot terugkeer van deze personen een antwoord te formuleren. In de mate echter dat lastens de meeste van deze personen een internationaal aanhoudingsbevel is uitgevaardigd en zij internationaal gesignaleerd zijn met het oog op hun uitlevering, moet ook het Openbaar Ministerie stelling nemen ten aanzien van een eventuele terugkeer van deze *foreign terrorist fighters* naar België. Zal, met andere woorden, zodra de persoon in kwestie gelokaliseerd is, het Openbaar Ministerie het uitleveringsverzoek automatisch aan de minister van Justitie overmaken voor uitvoering en doorzending ervan aan het andere land? Of heeft het Openbaar Ministerie zelf ook een appreciatieplicht en moet het desgevallend beslissen af te zien van de uitlevering?

Ik meen dat het Openbaar Ministerie hier inderdaad een verantwoordelijkheid moet dragen die het loutere strafdossier overstijgt. De uitvoering van een internationaal aanhoudingsmandaat afgeleverd door een Belgische onderzoeksrechter of in uitvoering van een vonnis of arrest door het Openbaar Ministerie moet gebeuren na evaluatie door de bevoegde overheidsdiensten van de *juridische* en *praktische haalbaarheid* ervan en van het *gevaar voor de Belgische openbare veiligheid*. Deze evaluatie zou, voor elk geval afzonderlijk, kunnen worden aangereikt door het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse op basis van eigen informatie en de input van de FOD Justitie, de FOD Buitenlandse Zaken, de Dienst Vreemdelingezaken, de Veiligheid van de Staat, de militaire inlichtingendienst en de Federale Politie.

Op basis van deze evaluatie komt het aan het Openbaar Ministerie toe desgevallend te beslissen om redenen van juridische en praktische aard of omwille van de gevaarlijkheid van het individu, de uitleveringsstukken *niet* aan de minister van Justitie toe te zenden. Deze beslissing staat los van het eigen appreciatierecht van de minister van Justitie om nadien de uitleveringsstukken aan het andere land door te zenden of niet.

Een reden om de uitlevering niet verder te benaastigen van juridische of praktische aard kan bijvoorbeeld zijn dat de persoon zich in een kamp in Syrië bevindt dat onder het gezag staat van de Syrische Democratische Strijdkrachten die door België niet worden erkend als een autoriteit. Of het feit dat België geen diplomatieke banden met Syrië heeft en er ook geen uitleveringsverdrag met dat land bestaat.

Het Openbaar Ministerie moet, zoals gezegd, zich echter ook onthouden de uitleveringsstukken aan de minister van Justitie toe te zenden wanneer uit de evaluatie zou blijken dat een terugkeer, zelfs onder de dekking van een gecontroleerde uitleveringsprocedure, op termijn een gevaar voor de openbare veiligheid inhoudt. Bijvoorbeeld wanneer er geclassificeerde informatie voorhanden is dat een Belgische *foreign terrorist fighter* van plan zou zijn, eens teruggekeerd en eens terug in vrijheid gesteld door de onderzoeksrechter of na het uitzitten van zijn straf, een aanslag te plegen in België of zijn terroristische activiteiten verder te zetten. Dan komt het aan het Openbaar Ministerie toe niet aan te dringen op zijn terugkeer, ook al komt dit de strafvervolgning of de strafuitvoering misschien niet ten goede.

² Voor 2 personen blijft er twijfel bestaan, net als voor een 3^e persoon, die hier niet mee in rekening is gebracht.

³ Er is twijfel voor minstens 2 minderjarigen.

Ik acht het dan ook van groot belang dat in deze problematiek het Openbaar Ministerie de loutere strafrechtelijke finaliteit overstijgt en ageert en meedenkt als onderdeel van de *totale* veiligheidsketen. Het opnemen van verantwoordelijkheid hierin zal één van de grote uitdagingen voor het Openbaar Ministerie in het komende jaar zijn.

13. Een aantal recente gerechtelijke uitspraken en strafzaken hebben mijn aandacht de voorbije maanden in het bijzonder ook gevestigd op de problematiek van de **spionage** in ons land.

Savez-vous que notre pays accueille 189 ambassades bilatérales, 19 consulats généraux de carrière, 1 consulat de carrière et 96 représentations permanentes accréditées auprès des organisations internationales (55 représentations permanentes auprès de l'UE et 41 représentations permanentes auprès de l'OTAN) : Bruxelles est, après Washington D.C., le deuxième siège de représentations diplomatiques au monde.

A côté de ces missions, il y a encore les fonctionnaires internationaux et autres agents des organisations internationales qui bénéficient d'un statut privilégié. A titre d'exemple, pas moins de 21.540 fonctionnaires européens travaillent à Bruxelles, soit 65 % de leur nombre total.

Si l'on considère qu'une mission diplomatique peut occuper plusieurs catégories de personnes (allant du domestique privé à l'ambassadeur), que les membres de la famille vivant sous le même toit que ces personnes jouissent également d'un statut privilégié, que le nombre de personnes faisant partie d'une ambassade varie selon l'importance de l'Etat représenté, qu'il en va de même des postes consulaires et des représentations permanentes et missions, ou encore que le personnel des organisations internationales bénéficie d'une immunité, le nombre total de personnes bénéficiant d'un statut particulier, comme une immunité diplomatique et consulaire, en Belgique, avoisine les 65.000 personnes.

Ces chiffres, ainsi que la présence des institutions européennes et internationales et de l'OTAN démontrent suffisamment l'importance de Bruxelles et de la Belgique pour la communauté internationale. La Belgique est riche d'informations et elle constitue une place stratégique pour exercer des influences. Il est donc logique que les services de renseignement étrangers prêtent une attention particulière à notre pays et y développent très activement leurs activités.

Les réactions de la Belgique dans ce cadre relèvent en premier lieu de la compétence des services de renseignement belges.

Les autorités judiciaires prennent la relève en cas d'infractions. Se pose alors naturellement la question de savoir si notre arsenal légal est assez performant et efficace pour pouvoir mener une lutte fructueuse contre des activités d'espionnage. Je reviens là-dessus dans un instant.

14. Op 13 juni 2018 veroordeelde de Brugse rechtbank in een spionagedossier een Belgische ambtenaar van Buitenlandse Zaken en een Russische onderdaan tot respectievelijk een hoofdgevangenisstraf van 12 maanden met uitstel gedurende 3 jaar en een hoofdgevangenisstraf van 2 jaar.

Uit inlichtingen in het bezit van de Veiligheid van de Staat zou zijn gebleken, ik schrijf het in de voorwaardelijke wijze omdat er hoger beroep is aangetekend in deze zaak, dat de Belgische diplomaat gedurende 20 à 25 jaar contacten zou hebben onderhouden met Sovjet/Russische inlichtingenofficieren onder diplomatieke cover (eerst met de vroegere KGB en dan met haar opvolger de SVR) die hem als hun agent zouden hebben gerekruteerd. Contacten zouden hebben plaats gevonden in Tokio, Lissabon, New York, Lagos, New Delhi en Kopenhagen.

De Russische onderdaan kon blijkens de stukken van de Veiligheid van de Staat worden geïdentificeerd als de Russische inlichtingenofficier belast met een deel van de contacten, zeg maar het runnen, van de Belgische diplomaat. Deze laatste werd ervan verdacht de Russen op regelmatige basis informatie, voornamelijk over de Belgische nationaliteitswetgeving, te hebben verschaft en zijn expertise ter beschikking te hebben gesteld.

Het federaal parket, daarin gevolgd door de correctionele rechtbank, was van oordeel dat de Belgische ambtenaar deel uitmaakte van een vereniging van misdadigers, zijnde de Russische inlichtingendienst SVR (voormalige KGB), meer specifiek de zogenaamde lijn N. In het vonnis lezen we verder dat deze dienst bevoegd is voor het ondersteunen en documenteren met valse documenten van zogenaamde 'illegale inlichtingenofficiëren' (dit zijn officieren die in het buitenland opereren onder een valse identiteit). En verder, dat de concrete activiteiten van de Russische inlichtingendienst SVR (voormalige KGB), meer specifiek lijn N, bestaan uit het plegen of doen plegen van valsheden in identiteitskaarten en paspoorten en/of het gebruik ervan.

De rechtbank was van oordeel dat beide personen zich schuldig maakten aan het misdrijf bendevorming (artikelen 322 en 323 van het strafwetboek) met als doel het plegen of het doen plegen van valsheden in geschriften door openbare ambtenaren en het gebruik van valse stukken, evenals het plegen of het doen plegen van valsheden in paspoorten en het gebruik ervan.

Het valt op dat de vervolging en de veroordeling door de correctionele rechtbank gestoeld zijn op de inbreuk van de *bendevorming* en niet op het hoofdstuk over de *misdaden en wanbedrijven tegen de uitwendige veiligheid van de staat* (de artikelen 113 en volgende) van het strafwetboek waarin de spionage strafbaar is gesteld.

15. Op 2 april 2018 werd in Brussel een persoon met de Chinese nationaliteit aangehouden met het oog op zijn uitlevering, op basis van een internationaal bevel tot aanhouding afgeleverd door een Amerikaanse federale rechtbank in Ohio wegens samenspanning tot het plegen van economische spionage, samenspanning tot het stelen en verkrijgen van handelsgeheimen, poging tot economische spionage en poging tot het verkrijgen van handelsgeheimen. Betrokkene wordt vermoed een inlichtingenofficier te zijn die werkt voor de Chinese staatsveiligheid. In die hoedanigheid zou hij over een periode van bijna 5 jaar verschillende pogingen ondernomen hebben om gevoelige luchtvaarttechnologie van verschillende ondernemingen o.a. in de Verenigde Staten, in handen te krijgen en dit ten voordele van de Chinese overheid.

De verdachte werd door een onderzoeksrechter in België onder voorlopig bevel tot aanhouding geplaatst, als dader of mededader, uit hoofde van loondiefstal (artikel 464 strafwetboek) en mededeling van fabrieksgeheimen (artikel 309 strafwetboek). Hij bevindt zich nog steeds in uitleveringsdetentie in België. De adviesprocedure voor de kamer van inbeschuldigingstelling van uw Hof werd inmiddels afgehandeld en het dossier werd aan de minister van Justitie toegezonden.

16. Le 8 février 2018, un membre de l'entourage de Monsieur Puigdemont est venu déclarer à la police de Waterloo la découverte d'une balise placée sur un véhicule loué pour les déplacements de monsieur Puigdemont.

L'enquête a été confiée par le parquet du Brabant wallon à la Police Judiciaire Fédérale du Brabant wallon et le nécessaire a été fait pour, entre autres, procéder à l'inspection du véhicule et du matériel découvert par le laboratoire de la police. Cette inspection et l'examen

du système de localisation ont permis de relever le caractère professionnel tant dans la fabrication de l'engin que de son placement sur le véhicule.

Le second véhicule loué par monsieur Puigdemont a ensuite été inspecté de la même manière, ce qui a permis la découverte d'une seconde balise, placée à un endroit discret et particulièrement peu accessible.

Depuis lors, l'enquête a démontré la pose sur ces véhicules d'autres balises qui n'ont pu être retrouvées à ce jour.

L'enquête se poursuit sans désespérer depuis le 8 février 2018 en vue d'identifier les auteurs de ce qui est qualifié au stade actuel d' « utilisation de l'infrastructure publique de télécommunications ou d'autres moyens de télécommunications afin d'importuner son correspondant ou de provoquer des dommages en infraction à la loi du 21 mars 1991 et infraction à la loi sur la vie privée ».

17. Le 26 mars 2012, la Sûreté de l'Etat transmet aux services de police divers renseignements à propos d'un ancien consul belge à Casablanca qui aurait entretenu pendant une quinzaine d'années des contacts avec des officiers de renseignements russes. Le consul aurait, entre autres, transmis des notes d'analyse sur la législation belge en matière de nationalité et d'accès au territoire belge et aurait transmis sous couverture diplomatique, à un officier de renseignements russe relevant du KGB/SVR, deux passeports et des cartes d'identité belges contre rémunération. Il aurait aussi fourni un soutien logistique par transmission de courriers ou recherches administratives tant en Belgique qu'à l'étranger à la demande d'officiers de renseignements russes.

Entendu par les services de police, l'ancien consul belge a reconnu les faits. A la demande des officiers de renseignements russes, il avait établi ou fait établir de faux passeports et documents officiels. Il avait perçu, pour les documents demandés, l'équivalent en dollars de la somme de 150.000 FB. Il avait fourni des microfiches contenant la liste des personnes interdites de visa en Belgique.

Le 26 avril 2018, le tribunal correctionnel de Bruxelles a condamné l'ancien consul belge à une peine d'emprisonnement d'un an avec sursis pendant deux ans et à 6000 euros d'amende avec sursis pendant deux ans. Trois prévenus de nationalité russe ont été condamnés par défaut à une peine d'emprisonnement de cinq ans fermes + 12.000 euros d'amende et deux autres à une peine d'emprisonnement 30 mois + 6.000 euros d'amende.

Ici aussi le tribunal a estimé, comme dans l'autre affaire jugée par le tribunal correctionnel de Bruges que je viens d'évoquer, que tous les prévenus ont agi dans le cadre d'une association de malfaiteurs (infraction aux articles 322 et 323 du Code pénal). Parmi les autres préventions pour lesquelles les prévenus ont été condamnés, figurent des infractions de faux et usage de faux et de corruption, ainsi que l'infraction à l'article 118 du Code pénal : « *avoir sciemment livré ou communiqué, en tout ou en partie, en original ou en reproduction, à une puissance étrangère, des objets, plans, écrits, documents ou renseignements, dont le secret intéresse la défense du territoire ou la sûreté extérieure de l'Etat, en l'espèce avoir transmis aux officiers traitants russes O.B. et V.E., des microfiches contenant la liste des personnes interdites de visa en Belgique, alors que ces documents étaient destinés à un usage strictement interne au SPF Affaires étrangères avec la circonstance que les faits ont été commis par esprit de lucre.* »

La défense avait développé l'argument selon lequel cette prévention serait un délit politique et que, par conséquent, le tribunal serait incompétent. Le tribunal a rappelé que les faits visés à l'article 118 du Code pénal ne constituent des crimes et délits politiques que lorsqu'ils ont été commis sans esprit de lucre. La défense avait alors contesté avoir agi avec un but de

lucre et estimait en conséquence que l'infraction visée par cette prévention est un délit politique qui doit, aux côtés des autres préventions avec lesquelles il existe une même unité d'intention, être examiné, conformément à l'article 150 de la Constitution, par la cour d'assises. Cependant le tribunal a jugé qu'il y avait bien un but de lucre et que, par conséquent, il était compétent pour connaître de l'ensemble des préventions.

18. Waarde vergadering, ik wou deze praktijkvoorbeelden even aanhalen, niet alleen om duidelijk te maken dat spionage in België en Brussel niet iets virtueel is maar concreet aanwezig is, en ook om aan te tonen dat ons wettelijk strafarsenaal om spionagemisdrijven te vervolgen zeer gedateerd is – sommige artikelen dateren van vóór de tweede wereldoorlog – en aangepast dient te worden aan de hedendaagse maatschappij en de realiteit.

De u geschetste zaken tonen bovendien aan hoe het Openbaar Ministerie moet teruggrijpen naar artikelen van het Strafwetboek die niet onmiddellijk in het leven werden geroepen om spionagepraktijken te kunnen bestrijden, zoals bendevoorming of inbreuken op de telecommunicatie-wetgeving. Het uitgangspunt dat spionagemisdrijven politieke misdrijven zijn en dus voor het hof van assisen moeten worden gebracht, is eveneens achterhaald en naar kosten-baten en efficiëntie niet langer te verantwoorden.

Het is met andere woorden tijd om de relevante wetsartikelen in ons Strafwetboek een meer eigentijdse invulling te geven. De geplande hervorming van het Strafwetboek is daartoe een goede gelegenheid.

Ik pleit daarbij om de strafbaarstelling in ons Strafwetboek zo eenvoudig en gebald mogelijk te houden, veeleer dan het te verspreiden over verschillende artikelen. Wat de constitutieve elementen betreft, verdient het de voorkeur zo dicht mogelijk aan te leunen bij wat reeds bestaat in het Strafwetboek en wat dus bekend terrein is in rechtspraak en rechtsleer, veeleer dan nieuwe begrippen te introduceren. Inspiratie kan bijvoorbeeld worden gezocht bij de terminologie inzake terroristische misdrijven in het artikel 137 en volgende van ons Strafwetboek.

Aldus zou strafbaar kunnen worden gesteld *de bekendmaking aan derden* (om het even wie die derden zijn: dat kan een vreemde mogendheid zijn of een persoon die handelt in het belang van die mogendheid, maar evengoed een persoon die onbevoegd is deze te ontvangen of er kennis van te nemen), *geheel of gedeeltelijk, in origineel of in reproductie, van voorwerpen, plannen, documenten of inlichtingen, waarvan de bekendmaking een land of een internationale organisatie ernstig kan schaden of het wetenschappelijk-economisch potentieel of de politieke, constitutionele, economische of sociale basisstructuren van een land of een internationale organisatie ernstig kan ontwrichten of vernietigen*.

Zowel het misdrijf zelf, als de poging en de voorbereidende handeling ervan zouden strafbaar moeten worden gesteld. Uiteraard zou ook het *ontvangen* van deze voorwerpen, plannen, documenten of inlichtingen strafbaar moeten zijn. Tot slot zou ook het lidmaatschap van een vereniging met het oogmerk om een spionagemisdrijf te plegen, moeten kunnen worden vervolgd.

Naar de toekomst toe zou ook beter komaf worden gemaakt met de achterhaalde idee dat spionagemisdrijven politieke misdrijven zijn die voor het hof van assisen moeten worden gebracht.

Ten slotte verdient het ontwikkelen van activiteiten, welkdanige dan ook, ten behoeve van een inlichtingendienst van een vreemde mogendheid op het Belgische grondgebied, zonder medeweten van de Belgische Veiligheid van de Staat, een afzonderlijke strafbaarstelling, wil men paal en perk stellen aan bepaalde uitwassen van vreemde inlichtingendiensten op dat domein op ons grondgebied.

19. Je termine ces quelques réflexions sur le terrorisme et l'espionnage, sans oublier de remercier de tout cœur la magnifique équipe de magistrats, juristes, criminologues, analystes statistiques et collaborateurs administratifs du parquet général de Bruxelles, ainsi que les parquets du ressort, pour leur engagement assidu et professionnel pendant l'année écoulée.
20. Monsieur le Premier président, il s'agit pour vous de la dernière rentrée judiciaire en qualité de Premier président. Vous venez de « supporter » pour la dernière fois ma mercuriale et ce, toujours, avec beaucoup d'attention.

Je tiens personnellement, et au nom de tous mes collègues du parquet général, à vous rendre hommage pour l'ensemble de votre travail, la manière dont vous avez assuré vos fonctions de Premier président et ce, qui plus est, dans un contexte particulièrement difficile.

Nous savons tous combien il n'a pas été aisé de présider la cour d'appel, tel un amiral à la barre d'un trois-mâts, en pleine tempête, avec de moins en moins de matelots pour manœuvrer les voiles.

Mais au-delà de cette fonction de Premier président, il ne faut pas oublier le magistrat, le président de chambre, le président de cour d'assises qui aura aussi fait l'unanimité dans l'ensemble du monde judiciaire.

Dans un an, nous regretterons tous la perte d'une telle force vive qui anima avec tant de justesse et de justice la cour d'appel de Bruxelles, à tel point que nous en sommes à souhaiter que vous puissiez, même si ce n'est plus comme Premier président, peut-être, en faire encore un tout petit peu plus.

Brussel 3 september 2018.